

Et udkast af arkitekt Bindesbøll til udformningen af Løve Apotekets forbygning mod Axeltorv.

Dette gamle postkort fra omkring 1900 viser Axeltorv og Løve Apotekets facade.

Hans-Otto Loldrup:

Apotekets historie

Da Næstved midt i 1600-tallet fik sit apotek, havde Sjælland kun apoteker i Sorø, Helsingør og København. Det var en ny slags forretning, der skulle finde sin plads i handelslivet. Om det mest skyldtes dette forhold eller manglende dygtighed, vides ikke, men de første apotekere i Næstved havde ikke synderligt held med deres forretning.

Christopher Muth (1640-1650)

Den første bevilling til Næstved [Løve] Apotek blev 7. juni 1640 givet til *Christopher Muth*. Han blev fritaget for skatter og fik desuden tilladelse til at holde vinkælder. Byens øvrige handlende fik besked på, at de ikke måtte sælge sukker, krydderier og andre apotekervarer. Om Muths apotekergerning vides intet - og kun ganske lidt om hans liv i øvrigt. Han boede 1638-41 i Nørrefjerding og derefter til leje i en gård på Købmagergade. Sporene efter ham består mest af forskellige gældssager, bl.a. om manglende betaling af syv års husleje. I 1650 havde Muth planer om at forlade byen, fordi han havde sat hele sin formue overstyr. Herefter er hans skæbne ukendt.

Timotheus Zimmermann (1669-1677)

Der gik nu henvend 20 år, hvor der ikke var apotek i Næstved. Det gik ikke *Timotheus Zimmermann*, der fik bevilling 24. september 1669 og drev apoteket frem til 1677, bedre end forgængereren. I 1674 måtte han pantsætte sit apotek og døde siden i dyb fattigdom.

Samuel Anthonisen Schirenbeck (1678-1682)

Myndighederne søgte at skabe bedre vilkår for efterfølgeren, *Samuel Anthonisen Schirenbeck*. De bad ham drive et velforsynet apotek og lovede ham til gengæld 2 års frihed for indkvarteringspligt, skatter og andre byrder. Han blev dog flere gange dømt til at betale gæld til en række af byens borgere. Efter få år forlod Schirenbeck Næstved, fordi han fik bevilling til et apotek i Bergen; det måtte han dog opgave efter 8 år på grund af et for beskedent udbytte.

Receptkuvert med apotekets facade mod Axeltorv.

Abraham Christian Schwermann (1682-1686)

Den følgende indehaver, *Abraham Christian Schwermann*, boede til leje i *Christian Bartskærs* børns gård i Mølleferding og fik 10. januar 1682 bevilling til at drive Næstved Apotek. Han havde økonomiske problemer lige fra begyndelsen, og det skulle snart gå helt galt. I 1685 måtte Schwermann pantsætte alt, hvad han ejede, herunder »alt sit ganske Apotek med dets tilhørende, in-tet undtagen ... saa og alle Medikamenter, Materialer, Glas og Krukker samt Instrumenter og Bøger, item alt det, som til Apo-teket kunde navnhaves«. I begyndelsen af 1686 betalte Schwermann sig fri af gammel gæld med penge, han havde lånt af sog-nepræst *Poul Munkgaard* til Herlufsholm, som herefter købte apoteket 29. marts 1686. Ved salget var Schwermann repræsen-teret af underfoged *Hans Clausen*; selv havde han klogeligt for-længst forladt byen, hvorved han bl.a. undgik en stævning for gammel gæld.

Gerhard Wolf Prom (1686-1695)

Det gik også efterfølgeren ilde. Magister Munksgaard, som hav-de købt apoteket af Schwermann, solgte det videre til *Gerhard Wolf Prom*, som fik bevilling 30. marts 1686. Prisen var sat lavt, 97 Daler, og alligevel blev Prom jævnlgt trukket i retten af sine kre-ditorer. I 1695 måtte han sælge apoteket, og de spredte efterret-ninger om hans senere skæbne vidner om hans armod. I en skat-tebog for 1699-1700 noterede man: »Gerhard Prom og hans Hu-stru er slet forarmede formedelst Gæld, Sygdom og anden Vi-derværdighed ...«. Gården, hvortil han var flyttet efter salget af apoteket, sattes på auktion i 1704. I 1707 søgte han kongens til-ladelse til at lave indsamling i kirken. Han fik afslag på denne bøn, og det samme skete, da han året efter øjensynlig søgte at rej-se sig ved at søge om tilladelse til at oprette et apotek i Ringsted.

Indtil dette tidspunkt var apoteket indrettet i de forskellige lo-kaler, de enkelte apotekere havde lejet til bolig og forretning. Således havde fx *Gerhard Prom* lejet sig ind i *Christian Peitersen Bartskærs* gård for en årlig leje af 20 Sldl.

Apotekere i perioden 1695-1850

Gerhard Tølner (1695-1715)

Det blev *Gerhard Tølner*, som ved sin overtagelse af bevillingen 22. juni 1695 flyttede apoteket til dets nuværende beliggenhed (se under Apotekergården).

Pillebrædt.

Dekoktbøsse.

Pillemaskine.

Byens øvrighed ønskede at give Tølner bedre muligheder end hans forgængere, som det jo var gået ilde. Han fik derfor tilladelse til tillige at indrette sin gård til værtshus, hvis han også indrettede et gæstgiveri, så han kunne indlogere rejsende. Men det gav kun små indtægter, og af optegnelserne ses, at det jævnlige kom til slagsmål og skyderi i forbindelse med udskænkningen af øl og spiritus i apoteket. Det blev så broget, at Tølner bad Magistraten om at blive fritaget for den gæstgiverbevilling, der oprindeligt var ment som en støtte til ham; nu måtte han ikke blive fri for den. Da han derpå søgte kongen om at få eneret på at sælge »fremmed Drik eller Akvaviter, hvad Navn de end kunde have«, fik han også afslag på dette, fordi det ville berøve andre handlende en del af deres næringsvej.

Tølner arbejdede ihærdigt på at få sine rettigheder udvidet og respekteret. Men selvom noget af det blev ham bevilget, måtte han gennem hele sin tid ved apoteket kæmpe for sine rettigheder.

Ernst Sivørs (1715-1730)

På trods af konkurrence om handlen, slagsmål i vinstuen og andre trakasserier lykkedes det Tølner at oparbejde en god forretning. Ved sin død i 1715 efterlod han sig - modsat de forarmede forgængere - en betydelig formue. Apoteket blev nu drevet videre af hans enke, *Ester*, der som bestyrer antog apotekersvenden gennem de seneste år, *Ernst Sivørs*. Efter knap et år som bestyrer overtog han apoteket gennem ægteskab med enken, og under hans ledelse fortsatte den gunstige udvikling i apoteksdriften. Med sin bevilling af 11. december 1715 bevarede Sivørs retten til at drive skænkestue, vinhandel og gæstgiveri. Også i denne apotekers tid forekom voldsomme optrin i vinstuen. Ridefogden på Gunderslevholm, *Sivørs Anders Pedersen*, blev sammen med tre andre herrer indstævnet for deres »voldsomme Gerning«. Under et besøg i apotekerens hus 30. september 1716 havde de ikke blot overfaldet apotekeren selv, men også »slaaet og ilde trakteret, skældet og utilbørlig talet« mod hans ansatte og de øvrige gæster samt hugget løs på hans bohave med dragen kårde.

Selvom apotekets forhus brændte i 1722, hvilket medførte økonomisk nedgang i Sivørs' sidste år, viste opgørelsen over hans bo et betydeligt overskud, efter at apoteket var solgt til *Bernt Holmsted* ved en auktion i sommeren 1731.

Perkolator.

Vægtlodder.

Dragérkedler.

Bernt Holmsted (1731-1732)

Om Holmsteds tid som indehaver findes ikke mange oplysninger, idet han kun regerede i få måneder. Han var tidligere apoteker på Århus [Løve] Apotek, nu borgmester i Nyborg. Han erhvervede apoteket i Næstved med det formål, at hans søn, *Chr. Holmsted*, der var ved at uddanne sig i »Apotekerkunsten«, med tiden kunne overtage det. Efter et halvt års tid opgav Holmsted imidlertid sin plan og blev i stedet indehaver af Nyborg [Løve] Apotek.

Hieronymus Gercken (1732-1767)

Den følgende apoteker i Næstved, *Hieronymus Gercken*, kom til Næstved med en alsidig erfaring i apoteksarbejde: Han var født i Lübeck, uddannet i Kiel og havde derefter arbejdet på apoteker i Rostock, Leipzig, Eutin, Narva, Riga og Danzig. 31. december 1731 eksamineredes han ved Universitetet i København »til Eksaminatorernes store Fornøjelse«.

Apotekets virksomhed var kommet ind i en mere rolig gænge, og der meddeles ikke meget om den under Gerckens ledelse, der strakte sig over 35 år - bortset fra, at også han lå i strid med andre handlende i byen for at få sine handelsrettigheder respekteret.

Jacob Buus (1767-1769)

Gercken var ugift og ville dermed ikke efterlade sig nogen livsarvinger. Han indsatte sin brordatter *Ursula Magdalene Gercken* som arving, og hendes mand, apoteker *Jacob Buus* i København skulle dermed overtage apoteket. Hvad der på papiret lignede en smuk og harmonisk arvefølge, blev kortvarig og trist. Jacob Buus havde i København været apoteker på Vajsenhus Apotek, som han havde måttet forlade 1. januar 1758, da han ikke kunne klare de økonomiske forpligtelser.

Da han omsider kunne overtage apoteket i Næstved, var det uden økonomisk ballast. Han stiftede så meget gæld, at han omkring årsskiftet 1768/69 var tvunget til at sælge apoteket. Herefter blev Buus boende i Næstved, nu som værtshusholder i dyb fattigdom.

Hans Henrik Fabritius (1769-1783)

Hans Henrik Fabritius var medhjælper på Christianshavns Apotek i København, da han i 1769 købte apoteket i Næstved af Jacob Buus. Også han fik tillige tilladelse til gæstgiveri og vinhandel, men uden de tidligere apotekeres tilhørende privilegier i

Løve, udført i potteskår af William Fredericia. Står i Løve Apotekets publikumsrum.

Apotekets publikumsrum (officin) efter ombygning i 1937, hvorved lokalet blev udvidet med ca. 70 m².

form af fritagelse for en række skatter og borgerpligter. Han var desuden kollektør for »Tallotteriet« og havde en gammel enke-mand fra Korsør, *Christian Bladt*, ansat som fuldmægtig til at passe denne forretning. Hans periode hører til de rolige, hvorom der ikke er meget nedskrevet.

Lauritz Hansted (1792-1807)

Efter Fabritius' død drev enken *Ane Sophie Petrea* apoteket med *Lauritz Hansted* som provisor, og i 1788 forpagtede hun apoteket til ham for en periode af 10 år; efter blot 2¹/₂ år solgte hun i stedet forretningen til ham.

Da Lauritz Hansted overtog apoteket i 1791, fik han forgængerens bevilling til gæstgiveri og udsækning af vin og brændevin. Efter en rolig periode som apoteker forsøgte Hansted i 1806 at skille sig af med apoteket ved at sætte det på auktion. Ingen købere meldte sig; det følgende år solgte han det på almindelig vis til sin efterfølger.

Conrad Wilhelm Langsted (1807-1850)

På samme vilkår som forgængereren drev *Conrad Wilhelm Langsted* apoteket i mere end 40 år. Et års tid før sin død overdrog han virksomheden til sin søn, idet han dog selv skulle bevare retten til at bruge en lejlighed i ejendommen.

Apotekere efter 1850

Frantz Joachim Langsted (1851-1863)

Conrad Langsteds søn, *Frantz Joachim Langsted*, var discipel på faderens apotek, før han tog sine farmaceutiske eksaminer 1830-31, hvorefter han atter arbejdede nogle år på apoteket i Næstved. Men han var nok så meget optaget af landvæsen og købte Lise-lund på Falster, som han atter afstod i 1850, da han overtog faderens apotek. Han ombyggede det kort efter overtagelsen med *Michael Gottlieb Bindesbøll* som arkitekt (se Apotekergården/Historie) og solgte det 10 år senere, hvorefter han opholdt sig dels i København, dels på sin ejendom Troelsbygaard.

Gottlieb Otto Heinrich Hansen (1863-1876)

Inden han kom til Næstved, havde *Gottlieb Otto Heinrich Hansen* forpagtet og siden overtaget faderens apotek i Haderslev. Af købe-kontrakten for Næstved Apotek fremgår bl.a., at der til ejendommen hørte ca. 48 tdr. land. Han efterlod sig ikke mange spor i apotekets historie, bortset fra at han i 1866 lod indrette en iskælder.

Gottlieb Hansen var medlem af Næstved byråd og havde enkelte andre kommunale hverv. Efter hans død solgte enken apoteket til *J. S. Baagøe*, en særdeles virksom mand.

Johannes Schönberg Baagøe (1876-1890)

Johannes Schönberg Baagøe havde været ansat dels på Rønne og Silkeborg Apoteker, dels som »botanisk Konsulent« hos Alfred Benzon og bestyrer af Silkeborg [Ørne] Apotek, inden han købte apoteket i Næstved, hvortil han fik bevilling 23. september 1876. Han foretog en del ændringer i apotekets indretning, bl.a. af officinet, hvorom visitator skrev i 1880:

Selve Officinet er underkastet en fuldstændig Forandring, saaledes at der er skaffet bedre Plads for kunderne, og hele Ordningen saaledes udført, at man faar et særdeles tiltalende og behageligt indtryk. Officinet mangler nu kun nogen Forandring med Hensyn til enkelte Beholdere, for at være bragt i så udmærket smuk Stand, som man bør kunne ønske det ...

J.S. Baagøe.

Ud over apoteksdriften anlagde Baagøe i 1882 mineralvandsfabrikken »Fortuna« i Næstved og drev den videre til sin død, efter at han i 1890 havde solgt apoteket til *James Henry Foersom*. Herudover gjorde Baagøe sig især bemærket ved sin store interesse for botanik og udstoppede fugle. På begge områder skabte han udsøgte samlinger, som siden blev testamenteret til Københavns Universitet og Herlufsholm Kostskole.

James Henry Foersom (1890-1906)

Ved sin tiltræden på Næstved Apotek lod Foersom ved sin tiltræden hele laboratoriet modernisere og forsynede det bl.a. med nyt dampapparat og alle nødvendige utensilier.

Det var i Foersoms tid, at der efter mange drøftelser blev givet tilladelse til anlæg af et nyt apotek i byen, det nuværende Svane Apotek [oprettet ved kongelig resolution af 1. oktober 1900, åbnet 18. januar 1902 under navnet »Nyt Apotek«].

Carl Christens (1906-1940)

Carl Christens kom til Næstved efter apoteksansættelser i København, Mariager og Kolding samt 10 år som apoteker i Sæby, Jylland. Christens overtog apoteket fra Foersom med bevilling af 24. april 1906. Ved en visitats samme år bestod personalet af 3 farmaceuter, fire disciple, to defektricer, en karl og en kone. I slut-

Apotekets bomærke, tegnet af Claus Acton Friis.

Løve Apotekets publikumsrum.

ningen af 1920'erne begyndte en længere række af moderniseringer med udgravning af en ny kælder til apoteket. I 1936 blev laboratoriet ombygget med vægfliser, terrazzogulv og nye arbejdsborde. Der blev indrettet et tabletrum med en motordreven tabletmaskine, som årligt kunne slå 800.000 tabletter.

Frem mod 300 års jubilæet i 1940 skete betydelige forandringer, også til glæde for apotekets kunder:

»I Efteråret 1937 kom Turen til selve Officinet, som blev forøget med 70 m², idet en Forgang blev inddraget. Recepturen blev flyttet ind i det tidligere Materialkammer, som var blevet flyttet til den ene Vagt. I Officinet er Inventaret af antiktbehandlet Eg. I den rummelige Skranke, som ogsaa giver Plads til Vindfang, er Gulvet beklædt med Gummi, medens det inden for den 12 m Skranke er beklædt med Linoleum. ...

Til at udføre det daglige Arbejde med Ekspedition af Publikum, Læger, Tandlæger og Dyr læger og ved Tilberedningen af Medicinen er nu til Raadighed en Stab paa 4 Kandidater, 4 Defektricer og een Discipel. Alle Lokalernes Renholdelse, Flaske skylning, Vareudbringning samt Byærinder foretages af 2 Koner og en Karl«.

Hakon Christens (1940-1964)

Hakon Christens færdedes hjemmevant på Løve Apoteket, da han overtog det som successor [»arveapoteker«] i jubilæumsåret med bevilling af 27. juni 1940. Han havde været ansat på faderens apotek i de foregående ti år og medvirket ved de beskrevne ombygninger. I 1951 videreførte han renoveringen, som nu omfattede alle apotekets lokaler i hoved- og sidebygninger med undtagelse af officin, receptur og kontor. Christens drev apoteket indtil sin død i 1964.

Kjeld Enemark (1965-1977)

Kjeld Enemark var apoteker på Rødby Løve Apotek fra 1957 til han overtog Næstved Løve Apotek med bevilling af 22. januar 1965. I de følgende år gennemførte han en omfattende modernisering af alt det, som apotekets kunder ikke kunne se: Laboratorier, skylle-ri, kemikalielager etc. I 1972 blev officin, receptur og forsendelsesafdeling fuldstændig renoveret med nyt inventar.

Preben Rejnhold Jørgensen (1977-2006)

Se Profil [[Link](#)]